

Nové pojetí účetnictví pro neziskový sektor

Simona Pacáková

auditor, daňový poradce,

předsedkyně Metodické rady Svazu účetních ČR

Obsah

- Úvod
- První část
 - Rozdíly mezi podnikatelským sektorem a neziskovým sektorem
 - Rozdíly mezi současným a novým zákonem
- Závěr

Úvodem

Úvodem

- **(Nestátní) neziskový sektor** v současnosti postupuje podle vyhlášek
 - 504/2022 Sb. – vyhláška pro nestátní neziskové organizace
 - 325/2015 Sb. – jednoduché účetnictví
- **Veřejný sektor** v současnosti postupuje podle vyhlášek
 - 410/2009 Sb. – vyhláška pro některé vybrané účetní jednotky
 - 383/2009 Sb. – technická vyhláška o účetních záznamech
 - 270/2009 Sb. – inventarizační vyhláška
 - 220/2013 Sb. – vyhláška o požadavcích na schvalování účetních závěrek
 - 312/2014 Sb. – konsolidační vyhláška státu

První část

Předpokládané budoucí vyhlášky

- **neziskový sektor**

- společná vyhláška pro podnikatelský a neziskový sektor
- vyhláška pro hotovostní účetnictví
- bez vyhlášky

- **veřejný sektor**

- současných 5 vyhlášek bude zachováno
- vyhláška upravující organizační zajištění a způsob převedení práv a povinností spojených s vedením účetnictví veřejnoprávní smlouvou

účetní jednotky veřejného sektoru

- v současnosti „vybrané účetní jednotky“

tedy:

- organizační složky státu
- státní fondy
- územní samosprávné celky
- dobrovolné svazky obcí
- příspěvkové organizace

Neziskovka bez účetnictví

- § 24 zákona - nezisková organizace nemusí být účetní jednotkou pokud
 - splňuje podmínky pro vedení hotovostního účetnictví a současně
 - v zakladatelském právním jednání je uvedeno, že v takovém případě nemusí být účetní jednotkou
- nezisková organizace bude postupovat podle § 119 OZ

Právnícké osoby vedou spolehlivé záznamy o svých majetkových poměrech, i když nejsou povinny vést účetnictví podle jiného právního předpisu.

Neziskovka s dotacemi

§ 170 zvláštní přechodná ustanovení

(2) Osoba nebo entita, která byla ke dni předcházejícímu dni nabytí účinnosti tohoto zákona účetní jednotkou a příjemcem prostředků z veřejného rozpočtu a která je příjemcem těchto prostředků i ke dni účinnosti tohoto zákona, **je účetní jednotkou po dobu, po kterou je příjemcem takových prostředků.**

(3) Osoba nebo entita, která se v průběhu 1 roku ode dne nabytí účinností tohoto zákona stane příjemcem prostředků z veřejného rozpočtu, **je účetní jednotkou po dobu, po kterou je příjemcem takových prostředků.**

(4) Účetní jednotka podle odstavce 2 a 3 sestavuje mezitímní účetní závěrku podle § 19 odst. 3 zákona č. 563/1991 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, po dobu, po kterou je příjemcem prostředků z veřejného rozpočtu.

aktivum

§ 10 zákona

Aktivem se rozumí spolehlivě ocenitelný zdroj budoucího ekonomického užitku plynoucího účetní jednotce, který má účetní jednotka v důsledku minulé události pod svou kontrolou. **V případě jiné než podnikatelské činnosti se za ekonomický užitek považuje také schopnost přispět k naplňování účelu takové činnosti.**

výnos

- Výnosem se rozumí změna ve finanční situaci, při které dochází ke zvýšení vlastního kapitálu, s výjimkou
 - a) *altr. I* získávání kapitálu od osob s právem na podíl na zisku nebo osob v obdobném postavení/ *altr. II* kapitálového vybavení účetní jednotky/ *altr. III* vkladu a obdobného plnění a
 - b) účetních případů vyloučených z výsledku hospodaření.
- **Za výnos se v případě neziskové účetní jednotky a účetní jednotky veřejného sektoru nepovažuje** zvýšení vlastního kapitálu v důsledku přírůstku aktiv, ke kterým se pojí povinnost použít je určitým způsobem a u kterých tato povinnost není dluhem, dokud tato povinnost není vypořádána. Výnos v tomto případě vzniká až okamžikem tohoto vypořádání.
- **Za výnos se v případě účetní jednotky veřejného sektoru nepovažuje** zvýšení vlastního kapitálu organizační složky státu v důsledku přírůstku peněžních prostředků ze státního rozpočtu

náklad

- Nákladem se rozumí změna ve finanční situaci, při které dochází ke snížení vlastního kapitálu, s výjimkou
 - a) *altr. I* poskytnutí kapitálu osobám s právem na podíl na zisku nebo obdobným osobám / *altr. II* vypořádání kapitálového vybavení účetní jednotky / *altr. III* vypořádání vkladu nebo obdobného plnění a
 - b) účetních případů vyloučených z výsledku hospodaření.
- pro neziskový sektor a veřejný sektor nejsou odchylky

dluh

- Dluhem se rozumí stávající spolehlivě ocenitelná povinnost účetní jednotky, která vznikla v důsledku minulé události a které se účetní jednotka nemůže jednostranně zprostit, aniž by to mělo přinejmenším stejné ekonomické důsledky jako splnění dané povinnosti, přičemž je přinejmenším pravděpodobné, že vypořádání této povinnosti povede k budoucímu úbytku aktiv účetní jednotky.
- **Za dluh se v případě neziskové účetní jednotky a účetní jednotky veřejného sektoru nepovažuje** povinnost použít aktiva určitým způsobem, ledaže by účetní jednotka tomuto způsobu nebyla schopna dostát nebo tak nehodlala učinit.

Kategorizace účetních jednotek

- účetní jednotky veřejného sektoru nemají žádnou kategorizaci
- nejsou to velké účetní jednotky

Zjednodušený rozsah vedení účetnictví

- v současnosti § 13a zákona
- v novém zákoně není obdoba
- některé povinnosti dané novým zákonem se nevztahují na mikro a malé účetní jednotky

Měna účetnictví

- Měnou účetnictví účetní jednotky veřejného sektoru a měnou řádné konsolidované účetní závěrky České republiky je česká měna.

Ocenění pohledávek a dluhů současnou hodnotou

- Pohledávkou nebo dluhem oceňovanými současnou hodnotou je pohledávka nebo dluh střední nebo velké účetní jednotky **nebo účetní jednotky veřejného sektoru**, pokud se jedná o
 - a) dlouhodobý dluh s výjimkou odloženého daňového dluhu
 - b) dlouhodobou rezervu a
 - c) dlouhodobou pohledávku s výjimkou odložené daňové pohledávky

Přebírání účetních hodnot ve veřejném sektoru

- K převzetí účetních hodnot dochází při

d) výpůjčce aktiva mezi účetními jednotkami veřejného sektoru

Následné ocenění aktiv a dluhů reálnou hodnotou

- veřejný sektor stejně jako ostatní účetní jednotky a navíc
 - přecenění majetku určeného k prodeji mimo zásob
 - přecenění dalších aktiv a dluhů mimo zásob

Technická forma vedení účetnictví

- Při **vedení účetnictví účetní jednotky veřejného sektoru** se vyhotovují účetní dokumenty výhradně v technické formě.

Přechodné ustanovení

- Při vedení účetnictví účetní jednotky veřejného sektoru se nemusí vyhotovovat účetní dokumenty výhradně v technické formě za účetní období započatá před 1. lednem 2026.

Převod práv a povinností v oblasti účetnictví

Týká se pouze účetních jednotek veřejného sektoru

Pouze veřejnoprávní smlouvou může převést svá práva a povinnosti, které má jako účetní jednotka,

- a) příspěvková organizace na svého zřizovatele, nebo na jinou příspěvkovou organizaci zřizovanou tímto zřizovatelem
 - b) organizační složka státu na správce téže kapitoly státního rozpočtu a
 - c) obec na dobrovolný svazek obcí, jehož je členem
- Ministerstvo financí stanoví vyhláškou postup uzavření veřejnoprávní smlouvy podle odstavce 1 a její náležitosti.

Vnitřní kontrolní systém

- Vnitřním kontrolním systémem využívaným pro účely vedení účetnictví **účetní jednotky veřejného sektoru** je vnitřní kontrolní systém **podle zákona upravujícího finanční kontrolu**.

České účetní standardy pro veřejný sektor

- nově se předpokládá, že budou standardy součástí vyhlášky (viz teze vyhlášek)

Individuální účetní závěrka v neziskovém sektoru

- Rozvaha – jako podnikatelé
 - rozdílné položky ve vlastním kapitálu
- Výkaz zisku a ztráty – bude jiný než u podnikatelů
- Výkaz peněžních toků – dobrovolně
- Výkaz změn vlastního kapitálu - dobrovolně

Konsolidovaná účetní závěrka

- Mateřskou entitou se pro účely účetnictví rozumí účetní jednotka, která v konsolidačním období ovládá jinou entitu, s výjimkou účetní jednotky veřejného sektoru. Ovládá-li tato účetní jednotka jinou entitu po část konsolidačního období, považuje se za mateřskou entitou po celé konsolidační období.
- Konsolidační povinnost nevzniká, je-li konsolidační celek malým nebo středním konsolidačním celkem.

Velký konsolidační celek:

- aktiva nad 500.000.000 Kč
- čistý obrat nad 1.000.000.000 Kč
- průměrný počet zaměstnanců nad 250

Hotovostní účetnictví

- Kvalitativně stejné podmínky jako v současném zákoně pro jednoduché účetnictví
 - vyjmenovaná právní forma
 - neplátce DPH
 - přírůstek peněžních prostředků do 3.000.000 Kč
 - aktiva ve výši 3.000.000 Kč
- Účetní závěrka
 - výkaz toků peněžních prostředků, který je výkazem poskytujícím informace o změnách finanční situace, a
 - výkaz aktiv a dluhů, který je výkazem poskytujícím informace o finanční situaci

NENÍ PŘÍLOHA

Závěr

- Neziskový sektor
 - odstraněny letité chyby vyhlášky 504/2002 (tvorba opravných položek a rezerv, opravy chyb minulých období, atd...)
 - odstraněny nesmyslné rozdíly mezi vyhláškou 500/2002 a 504/2002 – zjednodušení pro zpracovatele účetnictví
 - možnost nevést žádné účetnictví
 - konsolidace
- Veřejný sektor
 - zavedení opravných položek pro všechny účetní jednotky
 - zavedení ocenění dlouhodobých pohledávek a dluhů současnou hodnotou pro všechny účetní jednotky
 - povinnost technické formy vedení účetnictví pro všechny účetní jednotky

Děkuji za pozornost.